

ako mu jo med gostim vejem na drevo pripneš, rad naseli in gnezdi. Naj ti toraj ne bode pretežavno na drevo splezati in tolikemu dobrotniku priležno stanovišče pripraviti. Stoterno ti bode tvoj trud povrnol.

Neki pticoznanec, ki se je dolgo časa z opazovanjem teh ptic pečal se je prepričal in izrajal, da jeden par škvorcev, ki ima navadno po 5—6 mladih na dan naj manj 300 gosenic ali pa 800—1000 drobnejših mrčesov samo za svoje mladiče polovi, starec in starka jih pa še vsak za se naj manj ravno toliko pohrustata.

Lahko tedaj vsak sprevidi, da sadovnjak, ki ima po 20—50 škvorčjih gnejzd po gosenicah ne bode tolike škode trpel.

Takih gnejzd se nahaja posebno na Českem skoro povsodi obilno po drevju ponastavljenih; zato pa tam sadunosno drevje lepše raste in sadja obrodi, da je kaj.

Gnejzda imajo tam na štiri vogle iz tankih deskic ali blan zbita, kakih 5—6 palcev dolga in ravno tako široka in visoka; sred prednje deskice je pa okrogla luknja le tako velika, da drug malo večji ptič od škvorca v škatlo ne more. Dobro je tudi škatlo od zvonaj temno pobarvati, da se od drevesne barve dosti ne loči, ali pa pobarvano z suhim mahom potrositi, kajti po tem takem dobi škatla popolnoma barvo stare drevesne skorje ter škvorce tim hitreje privabi.

V Berolinu je celo fabrika, v kateri take škatle delajo, pa za nas bi bile pruske škatle predrage; napravimo si jih lahko sami.

Gospodarji, ki imate sadovnjake napravljajte si tedaj taka gnejzda, ako hočete drevje gosenic obvarovati!

Grdo in zelo nespametno naravnost proti lastnemu hasku pa je mlade škvorčike iz škatel pobirati in jih potem peči. Zato so piški, rece, kavrači in druga taka perutnina ne pa toliko ljubi in koristni peveci in žlabodrači — škvorci.

F. F. Višički.

Slovenski župan.

(Dalje.)

Tedaj domoljuben in naroden naj bo vsaki župan.

Kaj pa je to, kdo je domoljuben? bo morda kdo vprašal, in kdo naroden.

Domoljuben je na Slovenskem vsak, kdor ljubi kraj, kjer se je rodil, ljubi deželo, kateri pripada njegov rojstni kraj, ljubi premili materni jezik in čisla šege in navade svojega domovja. Pa samo s tem, da ima človek take občutke v srcu, se še ne kaže domoljubnega, treba je tudi, da se v djanju pokaže, česar je srce polno. Domoljuben župan se tedaj ne šopiri z nemškimi, drugim sosedom nerazumljivimi besedami in ne piše, kjer ni neobhodno potreba, nemški, ampak v gladkem slovenskem jeziku. Ne poteguje se zato, da bi se samo zategadel, ker on sam nemški zna, sploh celej soseski nemški dopisovalo. Župan, ki je domoljuben tudi skrbi za to, da z vsemi uradnijami, kakor na primer: z okrajno sodnijo, s štibernico (dvakarijo) vse slovenski dopisuje in skrbi, da se slovenskemu jeziku dajo pravice, ktere bi bil moral že davno imeti, da se rabi na Slovenskem povsod v šolah in uradnijah. — Pa če že župan vse to stori, ali je s tem že dokazal, da je domoljuben? Ne, treba še k temu, da povsod gleda na korist in blagor in sicer kot župan v prvič svojih sosedov, potem dežele v kateri prebiva in slednjič države, kateri pripada. V ta namen se mora truditi, kolikor mogoče za omiko, poduk, blagostanje, truditi se mora in podpirati vse svobodne naprave in postave, ali prav za prav, ker svobodnih postav še nimamo, gledati mora na to, se ve da kolikor je v njegovej oblasti, da se začne svobodno gibanje. Domoljuben župan previdi, da sam s svojo sosesko nič ne opravi, posvetuje se še z drugoj, tretjoj soseskoj, jih skuša prepričati in spraviti na svojo stran. In če je reč, za katero mu je mar, pravična, potrudile se bojo tudi te druge soseske za njo in zmagała bo pravična reč, ki bi sicer ne bila, če bi jo bil zagovarjal le en župan, le ena soseska. — Iz tega je že jasno, da vsako delo pravega župana mora biti domoljubno.

Domoljuben in naroden, te dve besedi ste drugod v bolj srečnih krajih, le ena, to je, enako reč pomenjate. Pa pri nas Slovencih, ki imamo vedno kaj posebnega, je to drugače. Pri nas je naroden vsak, ki čuti, dela in se trudi kot ud slovenskega naroda, kdor ve in trdi, da so Štajarci, Kranjci, Primorci, Gorčani in Korošci bratje, da govorijo enaki jezik, da so le po čudni nezgodi tako razkosani, da bodo pa enkrat zopet v eno samo celoto, v eno deželo združeni.

Mnogo bi se še lahko govorilo o tem, kdo je domoljuben in kdo naroden. Pa čemu, bi se tratil čas? Kdor vedno klobuk pod pazduho nosi in se po uradnijah nemškutarškim uradnikom priklanja, ta gotovo ni ne naroden ne domoljuben. Na tem bote vsakega narodnjaka spoznali, vam pa, dragi slovenski župani, naj bo to zrelo, in glejte pogosto vanj, če ste še domoljubni in narodni ali pa ne.

(Dalje prihodnjič.)

Novičar iz domačih in ptujih krajev.

Iz deželnih zborov.

Kranjski deželni zbor je imel 6. t. j. m. prvo in zadnjo sejo. V tem zboru je bral cesarski namestnik pred poldnem nemški po poldne pa tudi v izvirnem slovenskem jeziku pisano cesarjevo pismo, ktero je došlo iz Dunaja, in prvkrat so se slišale, kar Ljubljana stoji, iz stola cesarskega namestnika v domačem jeziku besede.

Po zaslišanem nemškem pismu Njih Veličanstva, reče deželni poglavar, da je že za ponedeljek odločil volitev državnih poslancev, in da mu je dr. Bleiweis izročil peticijo častite Št. Jurške duhovščine, ktera prosi, naj deželni zbor ji pomaga, da se po vzkazu c. k. okrajne gosposke v Kranju prekliče to, kar je berič Lovro Sejevec okliceval pri več crkvah zastran volitve v deželni zbor in pri tem oklicu nesramno spodkopoval zaupanje duhovstva in narodnih možev. Št. Jurška duhovščina je te pomoči prosila že g. Derbitscha; ali on jej še dozdej ni rešil vloge!

Potem se vzdigne poslanec dr. Bleiweis in stavi nujni predlog: naj se brž danes volijo poslanci v državni zbor, pa tudi odborniki v deželni odbor in konča ves zbor v enem dnevu. Vsak že dolgo ve, koga bo volil; volitev je kmalu pri kraju in mi ne prizadevamo deželi nepotrebnih stroškov.

Temu predlogu so se vstavliali Apfaltern, Kromer in Dežman, kar vendar nič ni pomagalo in pri glasovanju je obveljal predlog dr. Bleiweisa. Zatim je bilo poročevanje o novih volitvah deželnih poslancev, vse so bile enoglasno potrjene le Postojnska volitev g. Obreza se je zavrgla. O volitvi Novomeški ni bilo mogoče zdaj poročevati, ker kaže se pri tej volitvi mnogo veljavnih zadržkov; ti pa se morajo za gotovo poizvediti.

Popoldne se je bralo v slovenskem jeziku cesarjevo pismo; zatim je bila naj prej volitev državnih poslancev; izvoljeni so bili grof Cornini, dr. Toman, dr. Klun, Svetec, grof Barbo in fajmošter Pintar. Vsi so volitev prevzeli.

V deželni odbor so voljeni dr. Bleiweis, dr. Toman, dr. Costa in Kromer, za njih namestnike Svetec, Kos, Kozler in Rudež. Nekako senzacijo je naredilo tudi to, da veliki posestniki, ki so si dvakrat že volili Langerja, so volili zdaj drugače.

Česki deželni zbor se je na novo zbral 6. t. m. kakor tudi Kranjski in Moravski, in dokončala se je takratna seja v soboto 13. t. m. Jegov namen je bil, kakor je to že znano, da bi volil poslance v državni zbor takraj Litave. Okoli tega namena so se tudi sukale obravnave jegove. Prvih 5 dni so se potrjevale volitve in pri tem je že bila velika borba, toda vse volitve razun Landskronske, kder se je skoz noč 66 častnih mestjanov vstvarilo, so se potrdile v kljub osem protestom in nepravilnostim pri voljenju. Nemška stranka in 54 velikih posestnikov so glasovali skupaj in na razloge se ni kaj posebno poslušalo. Veliki posestniki so tudi takrat glasovali, ko se je odločevalo o veljavnosti njihove volitve same, kar je proti vsaki zborovski navadi. Večina tega českega zbora se je po znanih zadnjih volitvah in po takem načinu potrjenja obrnola na nemško stran, da si ravno je Nemcev 1½ milion, Čehov pak 3½ miliona v deželi. Taka večina se imenuje napravljena umetna večina. Lehko si tedaj že domisli vsak čitatelj sam, kako se je godilo zaradi volitve v tako imenovani državni zbor takraj Litave. Državni predlog o volitvi pride pred posebni odsek 15 poslancev, 10 poslancev v odseku je nemških, 5 českih, poročevalce večine je Herbst, manjšine slavni Rieger. V petek pridejo obravnave pred polni zbor. Herbst prebere predlog nemške stranke naj se namreč volitva v državni zbor izvrši, kakor vlada zahteva, Rieger pak poročuje v imenu českih poslancev naj se varuje stališče prejšnjega zbora, in se v takšen državni zbor, ki nima postavne podlage in cele države ne zastopa ne voli in naj se pravice dežele in krone česke ne prepustijo

kakemu dvomljivemu novemu zboru, ki zastopa samo polovino celega cesarstva. Na to sporočilo pride razgovor, od nemške strani ni noben govornik vpisan, kakor da bi jim razlagov ne bilo treba razvijati, ker so si večine gotovi. Na česki strani je več govornikov zapisanih in začnejo govoriti seveda vsi česki; nemški poslanci pak mesto da bi se tega razgovora vdeležili, odidejo zvečine v gostivnico se krepčat. Tudi poročevalec večine Herbst mine. Govori so pri koncu, Herbst bi imel kot sporočevalec besedo, pa ga ni, to je očitno razžaljenje českih poslancev, sporočevalec se išče in kliče, dokler da pride usta si brisaje. Med tem je že seji bil konec napovedan. V soboto 13. se Rieger v razširjenem govoru razlaga stališče česko, govori in pretresuje dualizem in naglašuje nevarnosti, v ktere se Avstrija poda s svojo notranjo politiko ter odgovornost odvalja na one, ki gredo v Dunaj na tak zbor. Herbst še govori, potem pride do glasovanja, predlog menjšine pade, Rieger še položi protest podpisan od vseh 87 českih poslancev proti ravnanju večine in razvija pravice krone in dežele česke, imenuje namenjeno volitev po oktoberski diplomi in februararnem patentu in deželnem pravilniku za nepostavno, ter potrikratnem „Slava“ klicu na Jih Veličanstvo in domovino zapustijo vsi česki poslanci dvorano. Ostali poslanci so seveda po tem še ostali in volili ter zbor tudi sklenoli.

— V Moravskem deželnem zboru je bil hud prepir, pri katerem se je narodna stranka lepo in mirno obnašala, februaristi so se vendar obnašali tako grdo, da so celo nemški nam naj hujši nasprotni časniki odkrito izrekli, da je obnašanje februaristov bilo sramotno. Ko so se volitve v državni zbor začele, je narodna stranka zapustila zbornico. Izmed narodnih so izvoljeni trije; men je voliti jih pa tudi po volivnem redu ne smejo.

— Njih veličanstvo je imenovalo sledeče predsednike spet sklicanih zborov v Česki, Moravski in Kranjski: Grofa Edm. Hartiga za višega deželnega maršala v Česki in dr. Janca Limbeka za njegovega namestnika. Eman. Dubskyga za deželnega poglavarja v Moravski in dr. Avg. Wenzliczkega za njegovega namestnika, in Drag. Wurzbach-a žl. Tannenberga za deželnega poglavarja v Kranjski in deželnega poslanca g. Fidelija Terpinca za njegovega namestnika.

— Francozi hočejo kupiti Luksemburg, deželico z zelo močno trdnjavo na nemški meji, to vendar Prusi zelo branijo in zatoraj je med Francosko in Prusko se podignol taki prepir, da se misli, da bo nastala gotovo vojska med njima. Avstrija hoče prepir poravnati in predlaže naj se skliče kongres, kateri bi to reč spet poravnal. Bog daj, da se le bi, kajti če nastane spet vojska, tudi za Avstrijo ni dobro. Iz Pariza se čujejo hudi glasi, pravi se, da so ljudje z vlado zelo nezadovoljni, in da se je bati, da se podigne punt, kateri pa bi res napravil veliko zmešnjavo v celi Evropi.

— Reka je z Ogersko združena.

— Hrvaški deželni zbor se bo sklical 1. maja.

— Njih Veličanstvo je potrdilo volitev škofa Jožefa Strossmayerja za pokrovitelja in kanonika Franca Račkija za predsednika jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti.

— 12. t. m. so umrli v Gradcu knezoškof Sekovski grof O. M. Attems.

— Njih veličanstvo je 30. marca imenovalo kanonika g. Fr. Sorčiča Lavantinske škofije za stolnega dekana v Mariboru.

— „Politik“ je na 3 mesece suspendovana, t. j. ustavljena. Kaspar, odgovorni vrednik „Politike“ je zaprt.

— Iz Šmarske dekanije se je poslalo za Slomšekov spominek 160 fl. 50 kr. in 5 frankov v zlatu.

— Iz Maribora. 31. marca smo imeli v naši narodni čitavnici prav veselo besedo; igrala se je tukaj prvokrat „zakonska sol“, šaloigra, od g. dr. Preloga prav dobro iz nemškega prevedena. Z urno in gladko besedo nam je predstavljala gospa Š. srečo in blagostanje žene proti velikim nadlegam neomoznih; imela se je res dosti učiti in zatoraj lepa hvala njenemu trudu in veseli marljivosti, s katero je svojo nalogo dovršila. Tudi gospoda Š. in M. sta izvrstno igrala. Prizanesljiva potrpežljivost proti ženski slabosti, od druge strani pa možka resnost, ki ženi nasprotuje, kadar je treba, ste se g. Š. prav dobro prilegle. Za dopisavca „Danice“ še omenimo, da se pri nas oni od njega tako sovraženi „l“ na koncu deležnikov preteklega časa še zmiraj lepo izgovarja, in želimo, da se ta navada obdrži iz vzrokov, katerih tukaj

razlagati ni priložnosti. Zarad ostrega pretresovanja pa, ki ga je igra „Črni Peter“ v onem dopisu našla, nočemo govoriti, naj sodijo sami, ki so ono igro slišali in brali. — Po igri je bilo pevanje, o katerem se sploh more reči, da imamo dosti pesmi, pa premalo pevcev, prvega tenora posebno pogrešamo. Na to je sledila tombola. Družba, ki je bila vkljub slabemu vremenu mnoga, se je zabavljala do pozne noči. — 1. julija se bode preselila čitavnica v novo stanovanje, ktero je najela v novo-zidani pivarni gospoda Tscheligi-ta.

Slovensko slovstvo.

Odgovori na vprašanja, ki so se stavila zarad popisovanja Slov. Štajarja, mi še niso od vseh strani, kamor so se razposlala, došli. Prosim torej č. gospode, ki dozdej še niso rešili vprašanj, naj blagovolijo to skoro storiti, da se potem vsa tvarina lahko izroči dotičnim pisateljem. Res, da politična delavnost posebno v poslednjem času nam ni dopustila drugega delovanja, pa zdaj se vsaj na Štajarju za kratek čas lahko oddahnemo in na prvo mesto stopi poduk naroda. Ljudska nevednost je naš naj večji protivnik. Knjiga „Slovenski Štajar“ pa ne bo samo podučevala ljudstvo, ampak tudi vzbujala in pospeševala ljubezen do domovine in naroda.

Da se pa bo vedelo, kako da so si razdelili predmete g. pisatelji, priložim osnovo knjige

„Slovenski Štajar.“

Čitanka za slovensko ljudstvo.

A. Dežela.

g. spisatelj:

I. Zemljepisne razmere . . .	prof. Šuman.
II. Zemeljske „ . . .	Andr. Pirnat.
III. Meteorologija „ . . .	Ivan Žuza.
IV. Rodovitnost zemlje . . .	dr. Gust. Ipavie.

B. Prebivalci.

V. Kulturno-historične razmere . . .	prof. J. Pajek.
VI. Telesne razmere „ . . .	dr. Jože Vošnjak.
VII. Duševne „ . . .	Bož. Rajč.
VIII. Državne „ . . .	dr. J. Serneck.

C. Narodno gospodarstvo.

IX. Statistične razmere prebivalcev	dr. Ivan Gršak.
X. Produkcija . . .	
XI. Obrtnost . . .	
XII. Društva . . .	
XIII. Trštvo . . .	
XIV. Konsumcija . . .	

D. Zgodovina.

XV. Zvunajna . . .	Davorin Trstenjak.
XVI. Znotrajna . . .	prof. J. Macun.

Ker so g. pisatelji že začeli spisovati svoje predmete, je upati, da se ta knjiga dovrši še v tem letu.

V slov. Bistrici dne 20. marca 1867.

Dr. Jože Vošnjak.

Tržna cena

13. aprila 1867.

	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka) . . .	5 70	6 —	5 68
Rži „ . . .	4 45	5 —	4 —
Ječmena „ . . .	3 20	4 —	3 —
Ovsa „ . . .	1 70	2 12	1 60
Turšice (kuruze) vagan . . .	3 25	3 80	3 —
Ajde „ . . .	3 —	4 —	2 80
Prosa „ . . .	2 8	3 20	—
Krompirja „ . . .	1 80	2 50	1 40
Govedine funt . . .	— 21	— 20	— 22
Teletine „ . . .	— 24	— 22	— 22
Svinjetine črste funt . . .	— 24	— 22	— 24
Drv 30" trdih seženj (Klafter) . . .	— —	6 90	8 —
„ 18" „ . . .	4 —	— —	— —
„ 30" mehkih „ . . .	— —	5 —	6 —
„ 18" „ . . .	2 50	— —	— —
Ogljenja iz trdega lesa vagan . . .	— 50	— 40	— 50
„ „ mehkega „ . . .	— 40	— —	— 40
Sena cent . . .	1 40	95	1 15
Slame cent v šopah . . .	1 10	50	1 —
„ „ za steljo . . .	— 90	— 50	— 90
Slanine (šepa) cent . . .	34 —	44 —	— —
Jajec, osem za . . .	— 10	— —	— —

Ažijo srebra 129.25.

Narodno drž. posojilo 67.60.